

## Α. ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1914-1922

### 1. Ο διωγμός του 1914 (ο πρώτος διωγμός)

#### Έλληνες στη Μικρά Ασία:

Αρχαιότητα και βυζαντινοί χρόνοι: Η ελληνική παρουσία ήταν μακραίωνη και ιδιαίτερα σημαντική.

12ος αιώνας: Αραίωση του ελληνικού πληθυσμού λόγω των μαζικών εξισλαμισμών.

#### 18ο και 19ο αιώνα:

- Αύξηση ελληνικού πληθυσμού με μεταναστεύσεις από τον κυρίως ελλαδικό χώρο.
- Οικονομική άνοδος των Ελλήνων.
- Πνευματική άνθηση.
- Αξιολογή κοινοτική και εκπαιδευτική οργάνωση.
- Ιδρύθηκαν κοινότητες, σύλλογοι, σχολεία, ευαγή ιδρύματα με μεγάλη ακτινοβολία.

#### Τουρκικός εθνικισμός:

Τέλη 19ου αιώνα: Η εθνική αφύπνιση των Τούρκων, που ξεκίνησε τέλη 19ου αιώνα, ενισχύθηκε μετά την εδαφική συρρίκνωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

#### Στο στόχαστρο Έλληνες και Αρμένιοι:

- Ο τουρκικός εθνικισμός συνέβαλε στην εχθρική αντιμετώπιση των μειονοτήτων που ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία.
- Στο στόχαστρο βρέθηκαν οι Έλληνες και οι Αρμένιοι, καθώς είχαν συγκεντρώσει στα χέρια τους το μεγαλύτερο μέρος του **εμπορίου** και της **βιομηχανίας** της χώρας.
- Η εκκρεμότητα στο ζήτημα της κατακύρωσης των **νησιών** του ανατολικού Αιγαίου στην Ελλάδα επιδείνωσε τις σχέσεις.

#### Διωγμοί Ελλήνων 1914:

##### Λόγοι:

- **Αρχές 1914** έγιναν αθρόες μεταναστεύσεις Μουσουλμάνων της Σερβίας, της Βουλγαρίας και της Ελλάδας προς τη Μικρά Ασία, οι οποίες υποκινήθηκαν σε γενικές γραμμές από την τουρκική κυβέρνηση.
- Επικείμενη είσοδος της Τουρκίας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο (πρόσχημα για εκδίωξη Ελλήνων).

##### Εκδιώχθηκαν:

- Έλληνες της Ανατολικής Θράκης εκδιώχθηκαν από τις εστίες τους. (Υπήρξαν τα πρώτα θύματα, **αρχές 1914**).
- Έλληνες της Δυτικής Μικράς Ασίας εκδιώχθηκαν με το πρόσχημα της εκκένωσης της περιοχής απέναντι από τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου για στρατιωτικούς λόγους (**Μάιος**).

Μέθοδοι: Όλη η επιχείρηση με την καθοδήγηση των Γερμανών, συμμάχων των Τούρκων. Η εκκένωση μεθοδεύτηκε πρώτα με την ανθελληνική εκστρατεία του τουρκικού τύπου και την καταπίεση των Ελλήνων για να εξαναγκαστούν σε «εκούσια» μετανάστευση». Σε πολλές περιπτώσεις διεπράχθησαν λεηλασίες και δολοφονίες σε βάρος των Ελλήνων.

**Αντίδραση της Ελλάδας:**

- Το **Οικουμενικό Πατριαρχείο** κήρυξε την Ορθόδοξη Εκκλησία σε **διωγμό** και **ανέστειλε** τη λειτουργία των εκκλησιών και των σχολείων.

- Η Ελλάδα αντέδρασε και ανέλαβε διπλωματικές ενέργειες προκειμένου να αρχίσουν **διαπραγματεύσεις για εθελούσια ανταλλαγή Ελλήνων Ορθοδόξων της Τουρκίας και Μουσουλμάνων της Ελλάδας**. Ιδρύθηκε τον Ιούνιο μια **Μικτή Επιτροπή** που θα ρύθμιζε τα σχετικά με την ανταλλαγή αλλά δεν λειτούργησε λόγω της εισόδου της Τουρκίας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, τον Οκτώβριο του 1914.

**Καταπιέσεις που υπέστησαν οι Έλληνες:**

- **Έκτακτες επιβαρύνσεις και επιτάξεις** ειδών για τις ανάγκες του πολέμου.

- Τέθηκαν **εμπόδια στις εμπορικές δραστηριότητες** των Ελλήνων.

- Πληθυσμοί χωριών και ευρύτερων περιοχών **μετατοπίστηκαν** από τις **ακτές** προς το **εσωτερικό** της Μικράς Ασίας.

- **Άνδρες άνω των 45 ετών** που δεν στρατεύονταν, επάνδρωναν τα **τάγματα εργασίας**. Εκεί πολλοί πέθαιναν από κακουχίες, πείνα και αρρώστιες. **Άνδρες από 20-45 ετών** μπορούσαν αρχικά να εξαγοράσουν τη στρατιωτική τους θητεία.

Όσοι δεν πλήρωσαν χαρακτηρίστηκαν λιποτάκτες. Μετά την κατάργηση της δυνατότητας εξαγοράς της θητείας σημειώθηκαν χιλιάδες λιποταξίες και όσοι συνελήφθησαν, εκτελέστηκαν.

**Αποτελέσματα:**

- Μεγάλο κύμα φυγής προς την Ελλάδα.

- Στα σπίτια που εγκατέλειψαν οι Έλληνες οι τουρκικές αρχές εγκατέστησαν Μουσουλμάνους μετανάστες από τη Σερβία, τη Βουλγαρία, την Αλβανία και την Ελλάδα.

**Διωγμοί Ελλήνων και από 1914-1918:**

Οι διώξεις και οι εκτοπίσεις των Ελλήνων συνεχίστηκαν, με μικρότερη όμως ένταση, και κατά τα επόμενα χρόνια μέχρι το τέλος του πολέμου, το **1918** και επεκτάθηκαν και σε άλλες περιοχές (Μαρμαράς, Πόντος). Οι πρόσφυγες που έφτασαν στην Ελλάδα το διάστημα αυτό ανήλθαν σε πολλές χιλιάδες.